

Temaattinen verkostoprojekti

AEHESIS

(Aligning a European Higher Education Structure in Sport Science)

Eurooppalaisen korkeakoulurakenteen yhtenäistäminen liikuntatieteissä

Kolmannen vuoden raportti

- yhteenveto -

2006

(translated by the University of Jyväskylä & Sports Institute of Finland, Vierumäki)

Projektin yleiskatsaus¹

Euroopan yhteisön ERASMUS-projektin rahoittama temaattinen verkosto AEHESIS käynnistyi lokakuun ensimmäisenä päivänä vuonna 2003 tarkoituksenaan yhtenäistää eurooppalainen korkeakoulurakenne liikuntatieteissä. Se keskittyi sektoreihin liikuntakasvatus (Physical education), terveys ja kunto (health & fitness), liikuntahallinto (sport management) ja valmennus (sport coaching). Siitä lähtien ovat liikuntakasvatuksen asiantuntijat 28 Euroopan maasta, 70 kumppaniorganisaatiosta (ks. kuvio 1), järjestäneet kokouksia ja konferensseja sekä vaihtaneet lukuisia luonnoksia tarkoituksenaan tuottaa uusia yhteisiä vaatimuksia ja viitteitä liikuntatieteiden opetussuunnitelmia varten. Työtä ovat ohjanneet Bolognan ja Lissabonin sopimukset, Koulutus 2010-ohjelma (Education & Training Agenda 2010) ja Eurooppalainen pätevyysvaatimusten viitekehys (European Qualification Framework, EQF).

AEHESIS-projektin koordinaattorina on toiminut Euroopan liikuntatieteiden, koulutuksen ja työllistämisen organisaation (European Network of Sport Science, Education & Employment, ENSSEE) puolesta Kölnin Urheilukorkeakoulu (European Sport Development & Leisure Studies at the German Sport University Cologne). Projektin johtamiseksi perustettiin hallintoryhmä, asiantuntijaryhmä sekä neljä edellä mainituilla liikuntakasvatuksen avainalueilla (liikuntakasvatus, terveys ja kunto, liikuntahallinto sekä valmennus) toimivaa tutkimusryhmää.

Kuvio 1. AEHESIS –projektin kumppaniorganisaatiot.

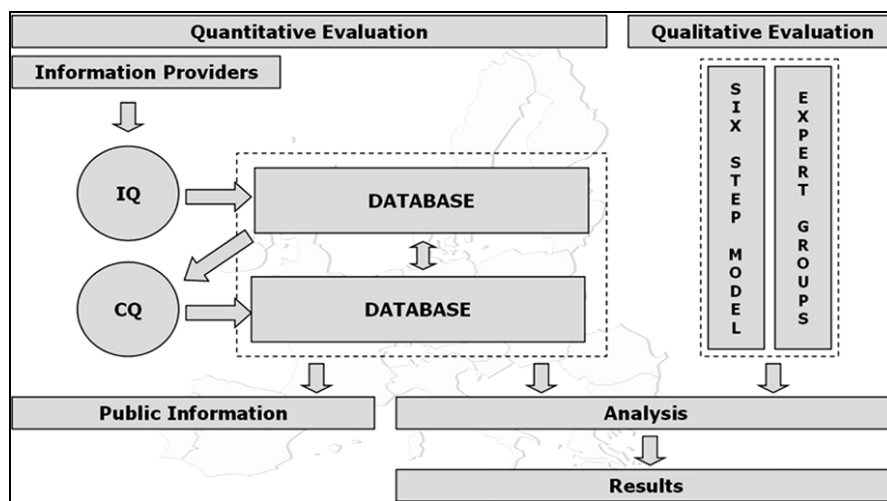
¹ Lähde: Petry, K. & Froberg, K. (2006). Overview of the project. In Petry, K., Froberg, K. & Madella, A. (2006). Thematic Network Project AEHESIS – Report of the Third Year. Cologne. (Projektin yleiskatsaus, teoksessa: Temaattinen verkostoprojekti AEHESIS – kolmannen vuoden raportti, Köln).

Tärkeimmät tulokset kolmannen toimintavuoden päättyessä (30.09.2006) sisälsivät:

- 1) tietokannan, joka on tärkeä työkalu tunnistettaessa opetussuunnitelmiin sisällytettävää tietoa,
 - 2) opetussuunnitelmakyselyn, jolla kootaan tietoa Euroopan alueella toimivista ohjelmista neljällä liikuntakasvatuksen sektorilla,
 - 3) projektin kuuden askeleen toimintamallin (Six-Step-Model), joka noudattaa Bolognan sopimusta (ks. www.dfes.gov.uk/bologna) ja pohjautuu Tuning-prosessin menetelmiin (ks. www.unideusto.org/tuning) ja
 - 4) neljän sektorin opetussuunnitelmamallit, joita on tarkoitus käyttää viitemalleina.

Lisäksi projektin tarkoituksena oli kartoittaa ja arvioida liikuntakasvatusta ja liikuntakasvatuksen tarjoajia Euroopassa ja tuottaa ohjeita hyvien käytänteiden laatimiseksi.

Yleisellä tasolla innovatiivisen liikuntasektorin ohjeistuksessa ja laaduntakuksen järjestelmissä pyrittiin yhdistämään akateeminen laatu ja eurooppalainen ulottuvuus niin, että sillä olisi merkitystä myös työelämän tarpeille. Peruskasvatuksen pääsuuntauksena on elinikäinen kasvaminen (ks. www.ec.europa.eu/education/policies/III/III_en.html) ja korostettu yhteistyö koulutuksen tarjoajien ja työnantajien välillä. Kohderyhminä ovat pääasiassa koulutusohjelmien kehittäjät, liikuntakasvatuksen, liikuntatieteiden opettajat ja opiskelijat sekä päätöksentekijät yliopistoissa ja niissä laitoksissa, jotka toimivat em. liikuntakasvatuksen alueilla.

Kuvio 2. AEHESIS –projektin toimintamalli.²

²Figure 2 (Kuvio 2. AEHESIS –projektin toimintamalli)
 Määrällinen arviointi = Quantitative evaluation
 Laadullinen arviointi = Qualitative evaluation
 Informaation tarjoajat = Information providers
 Kuuden askeleen malli = Six-Step-Model
 Tietokanta = Database
 Asiantuntijaryhmät = Expert groups
 Julkinen tieto = Public information
 Analyysi = Analysis
 Tulokset = Results

Projektin yleinen toimintamalli on esitetty kuviossa 2. Käytännön kokemuseräistä tietoa kerättiin kahdella sähköisellä kyselyllä, jonka lisäksi liikuntakasvatuksen asiantuntijat käyttivät kvalitatiivista ja teoreettista kuuden askeleen menetelmää. Saatu tieto yhdistettiin ja siitä työstettiin sektorikohtaiset viitemallit.

Euroopan liikuntakasvatuksen tarjoajien ja ohjelmien kartoitus³

Yksi AEHESIS-projektin päätavoitteista oli kartoittaa ja arvioida liikuntakasvatusta ja harjoitusohjelmia sekä niiden tarjoajia Euroopassa. Tästä syystä kehitettiin kaksi sähköistä kyselyä: instituutiokohtainen kysely (Institutional Questionnaire, IQ), jota käytettiin vain perustiedon kokoamiseen, ja opintosuunnitelmakysely (Curriculum Questionnaire, CQ), jota käytettiin yksityiskohtaisemman opetussuunnitelmatiedon keruuseen.

Syyskuussa 2006 instituutiokohtaisen kyselyn (IQ) tietokanta sisälsi noin 540 liikuntakasvatuksen/harjoittelun ohjelmaa ja tutkintoa, joita tarjosi 156 organisaatiota 32 maassa. Tietokannan keskeisintä tietoa esitellään verkko-osoitteessa www.aehesis.com/database ja sitä on saatavilla kohderyhmille, esim. opiskelijoille osoitteessa www.aehesis.com/StudentArea.

Lyhyenä yhteenvedona voidaan todeta, että suurin osa ohjelmia tarjoavista instituutioista ei ole erikoistunut liikunta-alalle, toimii julkisella sektorilla, voittoa tavoittelemattomana laitoksena pääalanaan koulutus. Suurinta osaa ohjelmista tarjoavat yliopistot (145 kpl) ja jäljelle jäävästä 5 % (28 ohjelmaa) vain 11 kpl on yliopiston ulkopuolisen järjestäjän tarjoamia. Eniten ohjelmia tarjoaa Saksa (73 kpl), Ranska (60), Turkki (53) ja Iso-Britannia (52). Liikuntatieteiden tieteidenvälisten ohjelmien (186 kpl) jälkeen avainalueiden ohjelmien tarjonta heijastelee kunkin alueen tärkeyttä: tietokannasta löytyy eniten ohjelmia terveyden ja kunnon alueella (165 kpl), sitten liikuntakasvatuksessa (156), valmennuksessa (145) ja liikuntahallinnossa (131). Suurin osa tietokannan ohjelmista (264 kpl) on neljännen tason ohjelmia, jotka johtavat kandidaatin tutkintoon. Mukana on myös viidennen tason ohjelmia (172), jotka johtavat maisterin tutkintoon, sekä yli viidennen tason ohjelmia (67), jotka johtavat tohtorin tutkintoon.

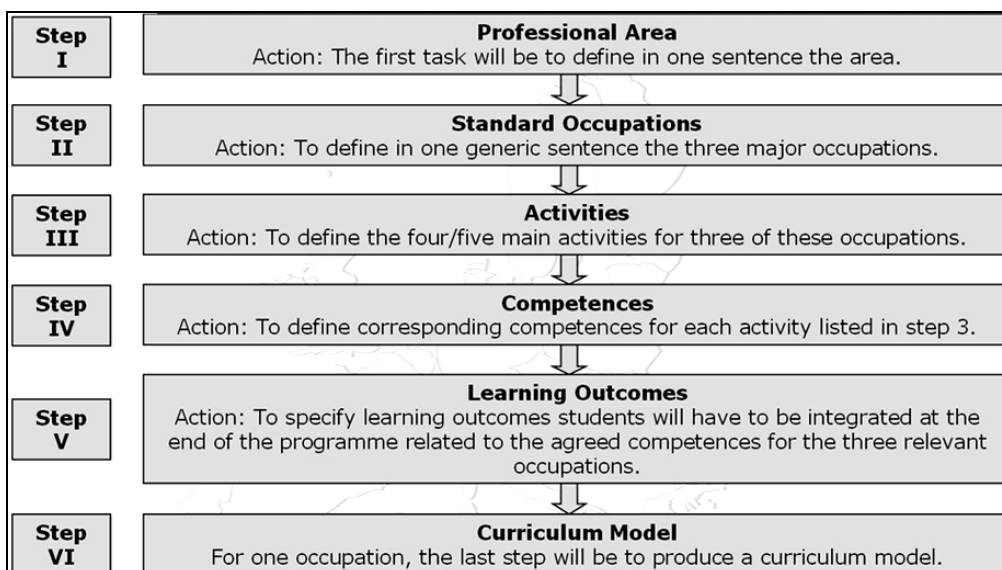
Kuuden askeleen malli: Mallista prosessiksi⁴

Kun yritettiin löytää menetelmällinen lähestymistapa, joka olisi yhtenäinen yhteiskunnan tarpeita ajatellen, Euroopan kasvatuksen ja korkeakoulutuksen toimintatapojen mukainen sekä noudattaisi Bolognan sopimusta, päätettiin AEHESIS-projektissa seurata Tuning-projektin vaiheita. Tästä lähtökohdasta kehitettiin kuuden askeleen malli (ks. kuvio 3), jonka katsottiin myös kaventavan kuilua työmarkkinoiden tarpeiden ja ”akateemisen opetussuunnitelman” välillä.

³ Lähde: Petry, K. & Gütt, M. (2006). Mapping European Sport Education Providers & Programmes. In Petry, K., Froberg, K. & Madella, A. (2006). Thematic Network Project AEHESIS – Report of the Third Year. Cologne. (Euroopan liikuntakasvatuksen tarjoajia ja ohjelmien kartoitus, teoksessa: Temaattinen verkostoprojekti AEHESIS – kolmannen vuoden raportti, Köln).

⁴Lähde: Camy, J., Madella, A. & Klein, G. (2006). The Six-Step-Model: From Model to Process. In Petry, K., Froberg, K. & Madella, A. (2006). Thematic Network Project AEHESIS – Report of the Third Year. Cologne. (Kuuden askeleen malli: mallista prosessiksi, teoksessa: Temaattinen verkostoprojekti AEHESIS – kolmannen vuoden raportti, Köln).

- Askel 1 **Ammatillinen alue**
Toimenpide: Määrittele yhdellä lauseella toimiala
- Askel 2 **Kohdeammatit**
Toimenpide: Määrittele yhdellä yleisellä lauseella kolme toimialan kohdeammattia
- Askel 3 **Toiminnot**
Toimenpide: Määrittele neljä/viisi tärkeintä toimintoa kullekin kohdeammattille
- Askel 4 **Kompetenssi**
Toimenpide: Määrittele toimintoja vastaavat kompetenssit
- Askel 5 **Oppimistavoitteet**
Toimenpide: Määrittele oppimistavoitteet, jotka opiskelijoiden tulee saavuttaa tullakseen sovitut kelpoisuusvaatimukset täyttäviksi päteviksi työntekijöiksi kohdeammateissa
- Askel 6 **Opintosuunnitelmamalli**
Tuota opintosuunnitelmamalli kullekin kohdeammattille

Kuvio 3. AEHESIS-projektin kuuden askeleen malli.⁵

⁵Figure 3 (Kuvio 3. AEHESIS-projektin kuuden askeleen malli.)

Step	= Askel
Professional area	= Ammatillinen alue
Standard occupations	= Kohdeammatit
Activities	= Toiminnot
Competences	= Kompetenssi
Learning Outcomes	= Oppimistavoitteet
Curriculum Model	= Opintosuunnitelmamalli

Yksi vuoden 2006 haasteista oli esittää kullekin liikuntakasvatuksen alueelle opetussuunnitelmamallit, jotka sisältäisivät toivottuja oppimistuloksia ilmaistuna opiskelijoiden kelpoisuusvaatimuksina. Kuuden askeleen mallin soveltaminen ja käytännön tietoaiksen sisällyttäminen tämän haasteen toteuttamiseksi tehtiin jokaisen yksittäisen sektorin valvonnan alaisena. Opetussuunnitelmamallit ja kaikki sektorikohtaisen toteutuksen yksityiskohdat löytyvät verkko-osoitteesta: www.aehesis.com, ja ne voi lukea myös AEHESIS-projektin kolmannen vuoden raportista (AEHESIS – Report of the Third Year). Kuuden askeleen malli tarjoaa yhteisen lähestymistavan, jota ei tulisi käyttää sellaisenaan, vaan kehyksenä tai kehityksen ja tulkinnan lähtökohtana. Tästä syystä ei yllättänyt, että eri sektoreilla käytettiin mallia eri tavalla sektoreiden erityispiirteiden ja mallin sekä ryhmäkohtaisten tulkintaerojen takia.

Ryhmäkohtaiset tulkinnat voidaan tiivistää lyhyesti seuraavalla tavalla:

- urheiluvalmennus: Yleisestä mallista erityiseen
- terveys ja kunto: Yleisestä mallista sektoripuuhun
- liikuntakasvatus: Yleisestä mallista vain yhtä ammattia koskevaan
- liikuntahallinto: Mukautetun mallin käyttö kelpoisuusvaatimusten luokituksessa ja tulevaisuuden vaatimusten analysoinnissa

Opetussuunnitelmamalliin ehdotettiin lisättäväksi seuraavat osa-alueet: kohdeammatti, koulutusaika, oppimistulokset, opetussuunnitelman tavoitteet, pääsisältöalueet, ohjelmat, opintomäärä, opetusmenetelmät, arviointi ja harjoittelupaikat. Liikuntakasvatuksen alueilla nimettiin seuraavat kohdeammattit:

Terveys ja kunto

- kuntosaliohjaaja/henkilökohtainen valmentaja
- terveysalan ohjaaja
- kansanterveyden edistäjä
- terveys- ja kunto-ohjaaja

Liikuntakasvatus

Tähän alueeseen kuuluu vain yksi kohdeammatti, liikunnanopettaja, jolla on kolme päätehtävää:

- opetus
- liikunnanopetus, johon kuuluu opetussuunnitelman ulkopuolista ohjausta, ja joka painottaa laajaa ja tasapainotettua opetussuunnitelmaa, lisää tietoa, taitoa ja ymmärrystä
- liikunnanopetus, johon kuuluu terveystiedon ja terveellisten elämäntapojen opetus

Valmennus

Tähän alueeseen kuuluu kaksi kohdeammattia, joissa on molemmissa kaksi ala-lajia:

a) harrastuskeskeinen valmennus

- aloittelijoiden valmentaja (lapset, nuoret, aikuiset)
- harrastelijoiden valmentaja (lapset, nuoret, aikuiset)

b) kilpaurheilijoiden valmennus

- kilpaurheilijoiden valmentaja (lapset, nuoret, aikuiset)
- ammattiurheilijoiden valmentaja

Liikuntahallinto

- kunnan liikuntatoimenjohtaja
- urheiluseuran toiminnanjohtaja
- lajiliiton toiminnanjohtaja
- kuntosalin johtaja

Lähtötulevaisuudessa pyritään saattamaan työ loppuun kaikilla liikunta-alan ammattialueilla ja edellä esitettyä opetussuunnitelmamallia sovelletaan esitellyissä 11 kohdeammattissa, jotta ne saatetaan yleiseen eurooppalaiseen pätevyysvaatimusten viitekehykseen (European Qualification Framework, EQF). Suurimpana haasteena tulee olemaan eurooppalaisten koulutus- ja harjoitusjärjestelmien sopeutuminen yhteiskunnan ja talouden tarpeisiin.

Yhteenveto ja näkökulmia⁶

Jotta voitaisiin tarjota näkökulmia tulevasta yliopistoille ja muille alan jatkokoulutusta tarjoaville, tulee ottaa huomioon keskeisiä tekijöitä kuten yleinen eurooppalainen koulutuspolitiikka (European Education Policy) ja liikuntaa lähellä olevat toimialat ja niiden keskeiset kohdeammattit (ks. AEHESIS – kolmannen vuoden raportti).

Kaikki nämä osa-alueet muodostavat perustan, jolle voidaan rakentaa yhteinen koulutusstrategia liikunta-alalle ja sitä lähellä oleville toimialoille sekä viitteitä kaikille liikuntakasvatusta tarjoaville organisaatioille.

Tulevaisuudessa tullaan kohtaamaan neljä haastetta. Aluksi tulisi tehdä aloitteita ”tietoyhteiskunnan” rakentamiseksi koskien kelpoisuusvaatimuksia liikunta-alalla. Toiseksi tulisi asteittain uudistaa koulutustoimintoja Euroopan komission elinikäisen oppimisen ohjelman mukaisesti. Kolmanneksi tulisi käyttää kuuden askeleen mallia kaikilla liikunta-aloilla ja käyttää erityisesti systemaattista kohdeammattien kartoitusta, jossa tutkitaan ammattiin liittyviä toimintoja ja pätevyyskäsitteitä. Viimeiseksi tulisi ohjata kouluttajia ja kasvattajia liikunta-aloilla ja kannustaa yhteistyöhön ”European Information Platform” -menetelmän avulla. Tämä on Euroopan liikuntatieteiden, koulutuksen ja työllistämisen organisaation (European Network of Sport Science, Education & Employment, ENSSEE) tärkein haaste ja keskeinen jatke AEHESIS-projektille.

⁶ Lähde: Camy, J., Klein, G., Madella, A. & Petry, K. (2006). Final Conclusion & Perspectives. In Petry, K., Froberg, K. & Madella, A. (2006). Thematic Network Project AEHESIS – Report of the Third Year. Cologne. (Yhteenveto ja näkökulmia, teoksessa: Temaattinen verkostoprojekti AEHESIS – kolmannen vuoden raportti, Köln).